

Forhandlingerne i rigsretten med undtagelse af dommernes indbyrdes forhandlinger og afstemninger er offentlige, medmindre retten undtagelsesvis, når særlige grunde foreligger, finder det påkrævet, at dørene lukkes. Loven om rigsretten indeholder i øvrigt nærmere regler om sagsbehandlingen.

Der har i tiden efter gennemførelsen af grundloven i 1849 været anlagt 4 rigsretssager:

- a) Sagen mod ministeriet A. S. Ørsted i anledning af ubevilgede udgifter til rustninger under Krimkrigen. Beslutningen om tiltale blev truffet af folketinget den 26. marts 1855 og rigsrettens dom blev afsagt den 27. februar 1856.
- b) Sagen mod A. F. Krieger, Holstein-Holsteinborg og C. A. Fønnesbech i anledning af salget af Frederiks Kirkeplads (Marmorkirkepladsen). Beslutningen om tiltale blev vedtaget af folketinget den 5. februar 1877 og rigsrettens dom blev afsagt den 13. juni samme år.
- c) Sagen mod C. C. Hall og J. J. A. Worsaae i anledning af overskridelse af bevillingen til opførelse af den ny bygning til Det kongelige Teater. Beslutningen om tiltale blev vedtaget af folketinget den 5. februar 1877 og rigsrettens dom blev afsagt den 4. oktober samme år.
- d) Sagen mod I. C. Christensen og Sigurd Berg vedrørende visse punkter i deres embedsførelse, der stod i forbindelse med forhenværende justitsminister Albertis forhold. Beslutningen om tiltale blev vedtaget af folketinget den 7. december 1909 og rigsrettens dom blev afsagt den 17. oktober 1910.

Rigsretssagerne er bl.a. nærmere beskrevet på side 15–27 i betænkning nr. 312/1962 om ministrenes ansvar for regeringens førelse samt om, hvorvidt en særlig ministeransvarlighedslov bør gennemføres.

2. *Parlamentariske kommissioner.*

De såkaldte parlamentariske kommissioner er reguleret i grundlovens § 51, der har følgende ordlyd:

»§ 51. Folketinget kan nedsætte kommissioner af sine medlemmer til at undersøge alment vigtige sager. Kommissionerne er berettigede til at fordrø skriftlige eller mundtlige oplysninger af såvel private borgere som af offentlige myndigheder.«

Det følger af grundlovens § 52, at valg af medlemmer til parlamentariske kommissioner sker efter forholdstal. Antallet af medlemmer bestemmes frit af tinget. Da det er foreskrevet, at parlamentariske kommissioner skal bestå af folketingsmedlemmer, må kommissionerne ophøre med at virke, når medlemmernes folketingskandidater ophører som følge af, at et nyt folketing er valgt.

De parlamentariske kommissioners særkende er, at de i modsætning til andre folketingsudvalg har myndighed til at kræve oplysninger af såvel private borgere som offentlige myndigheder, således at også mundtlige oplysninger afgives under strafansvar. Kommissionerne er ikke udstyret med særlige tvangsmidler til håndhævelse af oplysningspligten. Over for modvillige vidner har kommissionerne således som udgangspunkt ingen anden mulighed end at anlægge sag ved domstolene for at få de pågældende dømt til at give de ønskede oplysninger. Det er dog antaget, at der til brug for en parlamentarisk kommission kan foretages vidneførelse ved domstolene, når øjemedet er at få oplyst, om der er grundlag for at gøre retligt ansvar gældende mod bestemte personer. Oplysningerne kan i så fald fremtvinges efter de sædvanlige vidneregler. Som anført nedenfor under litra b blev der i forbindelse med de parlamentariske kommissioner vedrørende besættelsestiden nedsat en kommissionsdomstol, der havde til opgave at foretage de nødvendige undersøgelser og afhøringer.

Siden systemskiftet i 1901 har der så vidt ses været nedsat følgende parlamentariske kommissioner:

- a) Kommissionen til at undersøge alt af ældre og nyere dato, der stod i forbindelse med justitsministerens telegram af 15. marts 1918 til amtmanden på Færøerne og den derefter følgende anmodning af amtmanden, sorenskriveren og landfogeden om forflyttelse eller afsked, og til at undersøge, hvad der udover det allerede foreliggende måtte kunne oplyses